

Động vật ngủ - Muôn điều kì lạ!

Isabel Thomas *viết lời*
Stephanie Fizer Coleman *minh hoạ*
Cao Tiên *dịch*

**Sách cho trẻ
5 – 8 tuổi**

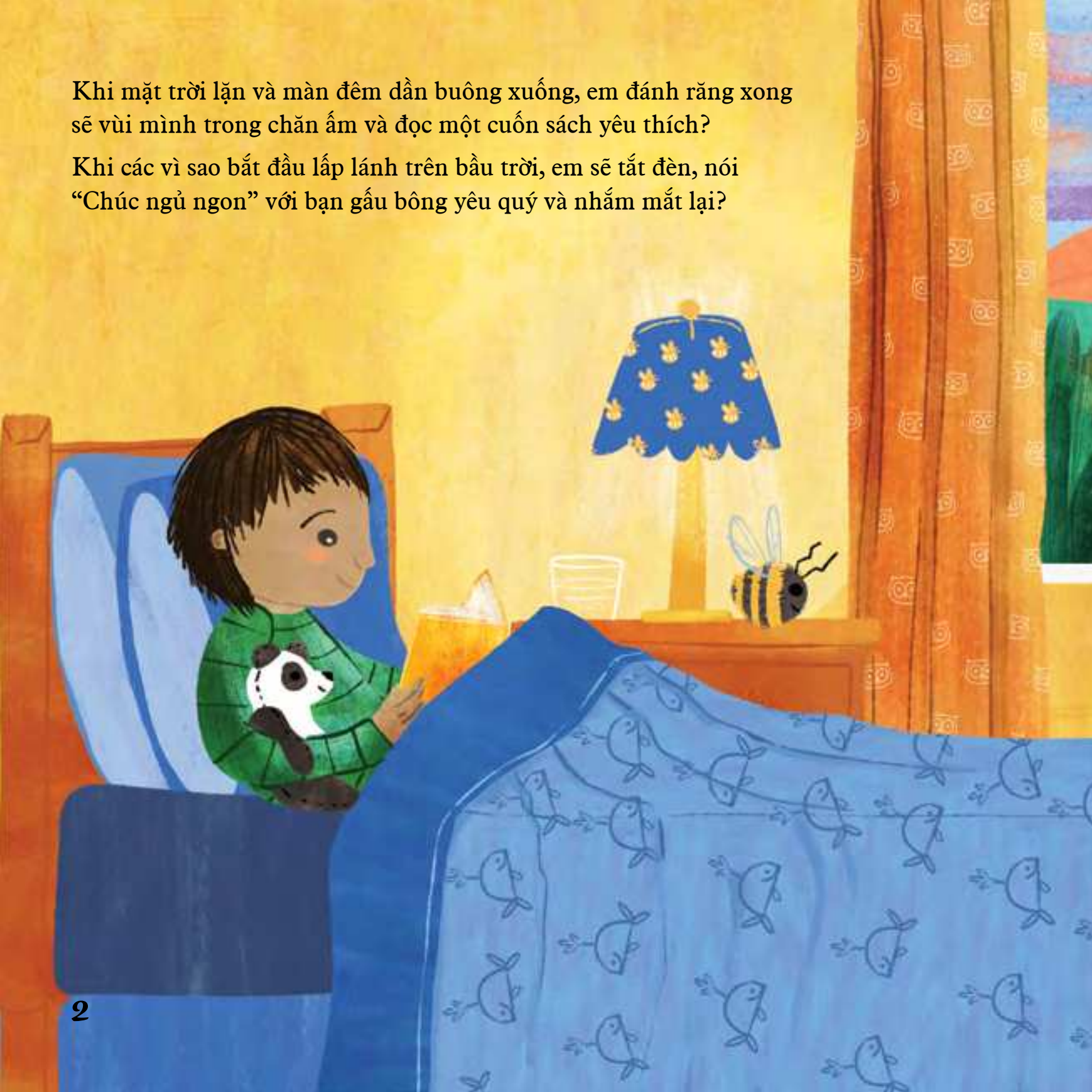

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Khi mặt trời lặn và màn đêm dần buông xuống, em đánh răng xong sẽ vui mình trong chăn ấm và đọc một cuốn sách yêu thích?

Khi các vì sao bắt đầu lấp lánh trên bầu trời, em sẽ tắt đèn, nói “Chúc ngủ ngon” với bạn gấu bông yêu quý và nhắm mắt lại?

Lúc này, không phải chỉ có mình em
đang say giấc nồng đâu nhé!

Ngoài kia, côn trùng hay sử tử,
một số loài chim, gấu trúc...
cũng đều đang gật gù ngủ đấy!

Trên bờ cỏ xanh rì, gần dòng sông cuộn chảy, đàn **vịt cổ xanh** xếp hàng ngay ngắn, nằm san sát bên nhau.

Những chú vịt nằm giữa sẽ yên tâm nhắm mắt ngủ.
Trong khi hai chú vịt nằm hai đầu canh gác chỉ nhắm
một mắt. Chúng chỉ cho nửa não bộ được nghỉ ngơi,
còn nửa kia vẫn thức để canh gác cho cả đàn yên giấc suốt đêm.

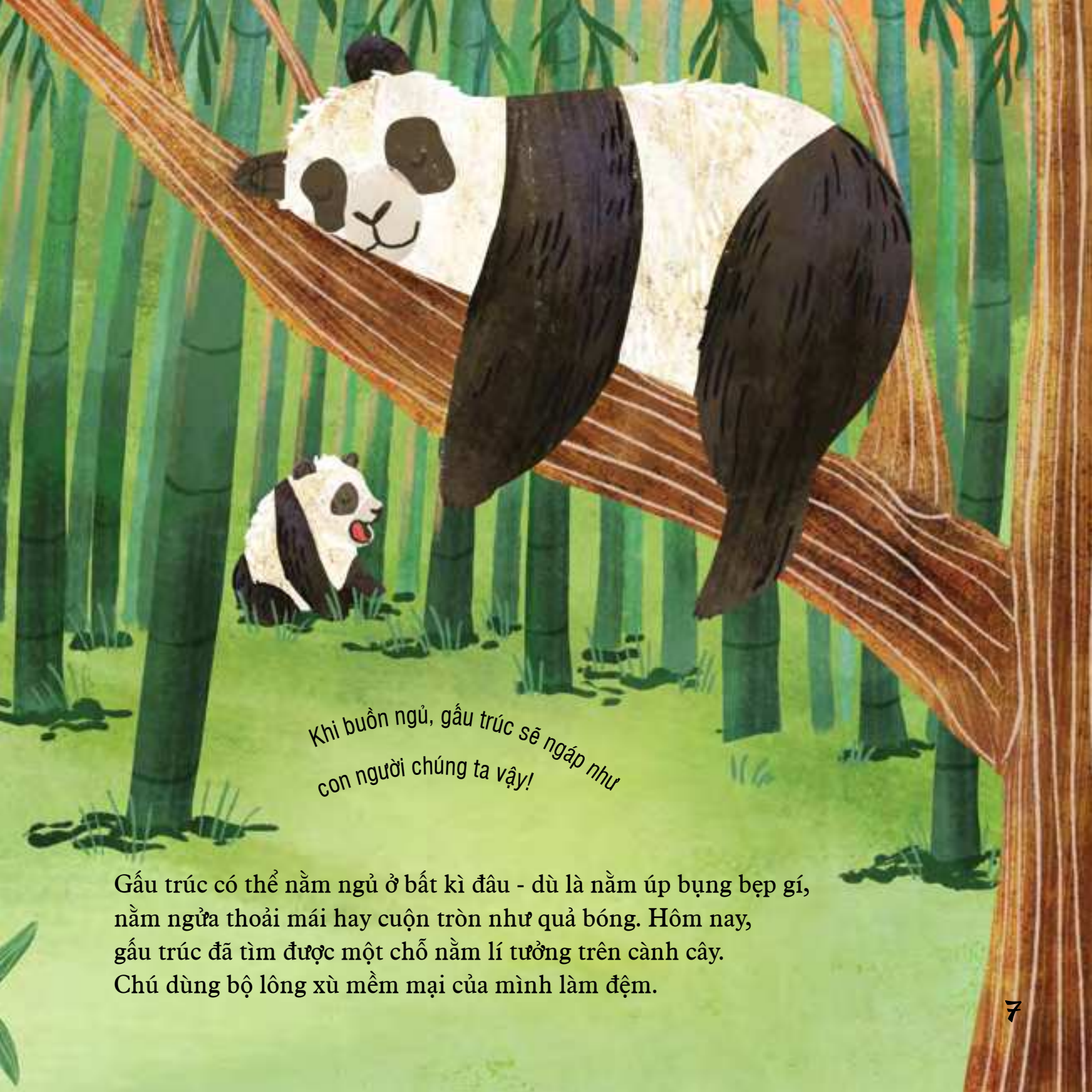

Đừng hòng đến gần được đàn vịt đang ngủ nhé!

Trên một sườn đồi mờ sương ở Trung Quốc,
chú **gấu trúc** lách đi giữa rừng tre, trúc,
bẻ những khúc tre, trúc xuống nhai rau rầu.

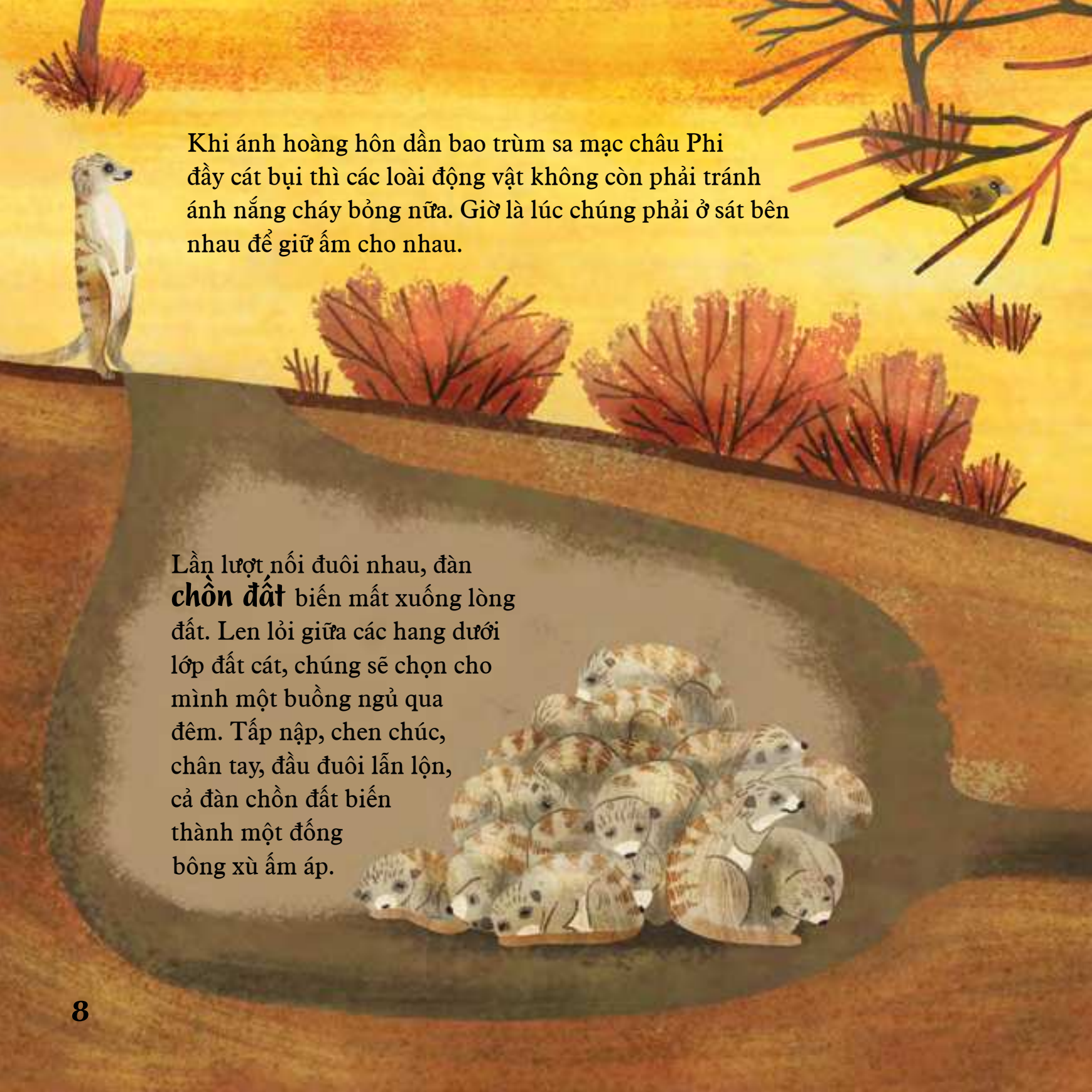
Lộn tùng phèo như quả bóng đen trắng lẩn lộn,
gấu trúc lăn xuống dốc. Ăn tre, trúc cả ngày mệt
ghê gớm nên gấu trúc phải đi ngủ sớm thôi!

Khi buồn ngủ, gấu trúc sẽ ngáp như
con người chúng ta vậy!

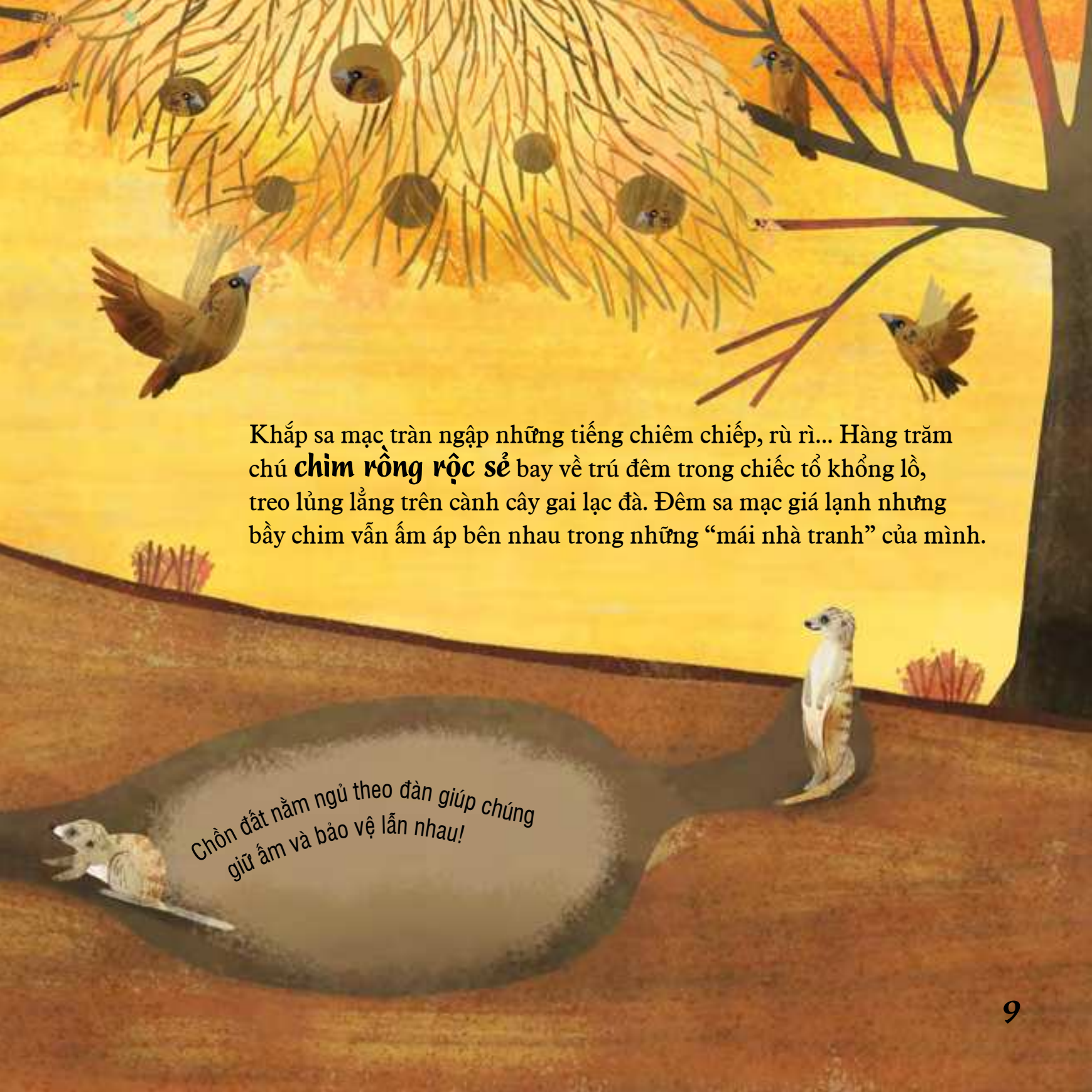
Gấu trúc có thể nằm ngủ ở bất kì đâu - dù là nằm úp bụng bẹp gí,
nằm ngửa thoải mái hay cuộn tròn như quả bóng. Hôm nay,
gấu trúc đã tìm được một chỗ nằm lí tưởng trên cành cây.
Chú dùng bộ lông xù mềm mại của mình làm đệm.

Khi ánh hoàng hôn dần bao trùm sa mạc châu Phi đầy cát bụi thì các loài động vật không còn phải tránh ánh nắng cháy bỏng nữa. Giờ là lúc chúng phải ở sát bên nhau để giữ ấm cho nhau.

Lần lượt nôi đuôi nhau, đàn **chồn đất** biến mất xuống lòng đất. Len lỏi giữa các hang dưới lớp đất cát, chúng sẽ chọn cho mình một buồng ngủ qua đêm. Tấp nập, chen chúc, chân tay, đầu đuôi lẫn lộn, cả đàn chồn đất biến thành một đồng bông xù ấm áp.

An illustration of a natural scene. In the upper half, a large tree with dense, yellowish-brown foliage dominates the frame. Several small, brown birds with white underparts are perched on the branches and flying. Two circular cutouts within the foliage show close-ups of the birds' faces. In the lower half, a brown, textured ground is shown. A lizard with a light-colored body and dark spots is standing on its hind legs, looking up towards the birds. Another lizard is partially visible on the left, near a dark, shadowed area. The background is a warm, yellowish-orange color.

Khắp sa mạc tràn ngập những tiếng chiêm chiếp, rù rì... Hàng trăm chú **chim rông rộc sẻ** bay về trú đêm trong chiếc tổ khổng lồ, treo lủng lẳng trên cành cây gai lạc đà. Đêm sa mạc giá lạnh nhưng bầy chim vẫn ấm áp bên nhau trong những “mái nhà tranh” của mình.

Chồn đất nằm ngủ theo đàn giúp chúng giữ ấm và bảo vệ lẫn nhau!

Mặt trời lặn xuống vịnh nước nông và bầu trời vùng Caribbean chuyển ửng hồng. Đàn **chim hồng hạc** đông nghìn nghịt đang bì bõm lội nước, kêu ầm ĩ, cãi nhau ỏm tỏi tranh giành chỗ đẹp. Nhiều khi, chim hồng hạc sẽ đứng luôn dưới nước để ngủ.

Em có thể vừa ngủ
vừa đứng thẳng bằng
trên một chân không?

Chúng sẽ co một chân lên ép sát bụng, cố định cổ chân,
uốn cong chiếc cổ dài để gói đầu lên chiếc lưng đầy lông vũ
êm ái.

Ngay dưới mặt biển lấp lánh ánh sao, đàn **cá nhà táng** chuẩn bị chợp mắt. Cả đàn cùng nhau bơi lên trên mặt nước, hít một hơi thật sâu không khí trong lành.

Sau đó, đàn cá nhà táng quay đầu và chậm rãi lặn xuống làn nước biển trong yên lặng. Rồi đột nhiên chúng dừng lại. Thân hình đồ sộ của cá nhà táng xoay ngược lại và từ từ nổi lên hướng về phía ánh sáng.

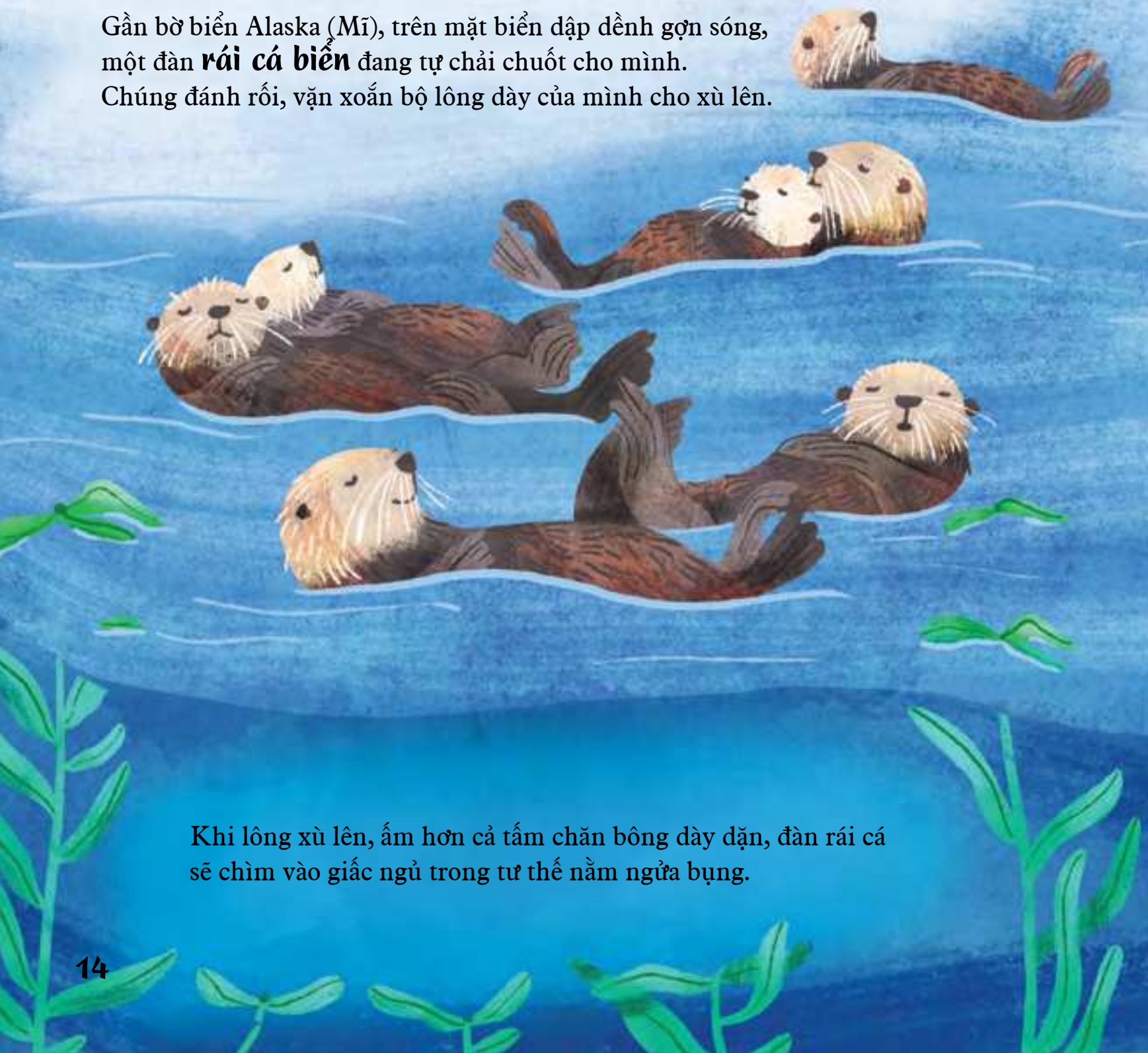
Và chúng sẽ nín thở cho đến tận lúc chúng tỉnh ngủ.

Chỉ cần có củ và chạm nhẹ
là đánh thức được cả nhà tang!

Đàn cá nhà tang cùng nhau chộp mồi ở
tứ thế thẳng đứng, đầu hướng lên trên và
đuôi chĩa xuống dưới. Chúng bỏ ngoài tại
tất cả các âm thanh của đại dương và chỉ
tỉnh dậy khi có thứ gì đó va vào mình.

Gần bờ biển Alaska (Mĩ), trên mặt biển dập dềnh gợn sóng, một đàn **rái cá biển** đang tự chải chuốt cho mình. Chúng đánh rối, vặn xoắn bộ lông dày của mình cho xù lên.

Khi lông xù lên, ấm hơn cả tấm chăn bông dày dặn, đàn rái cá sẽ chìm vào giấc ngủ trong tư thế nằm ngửa bụng.

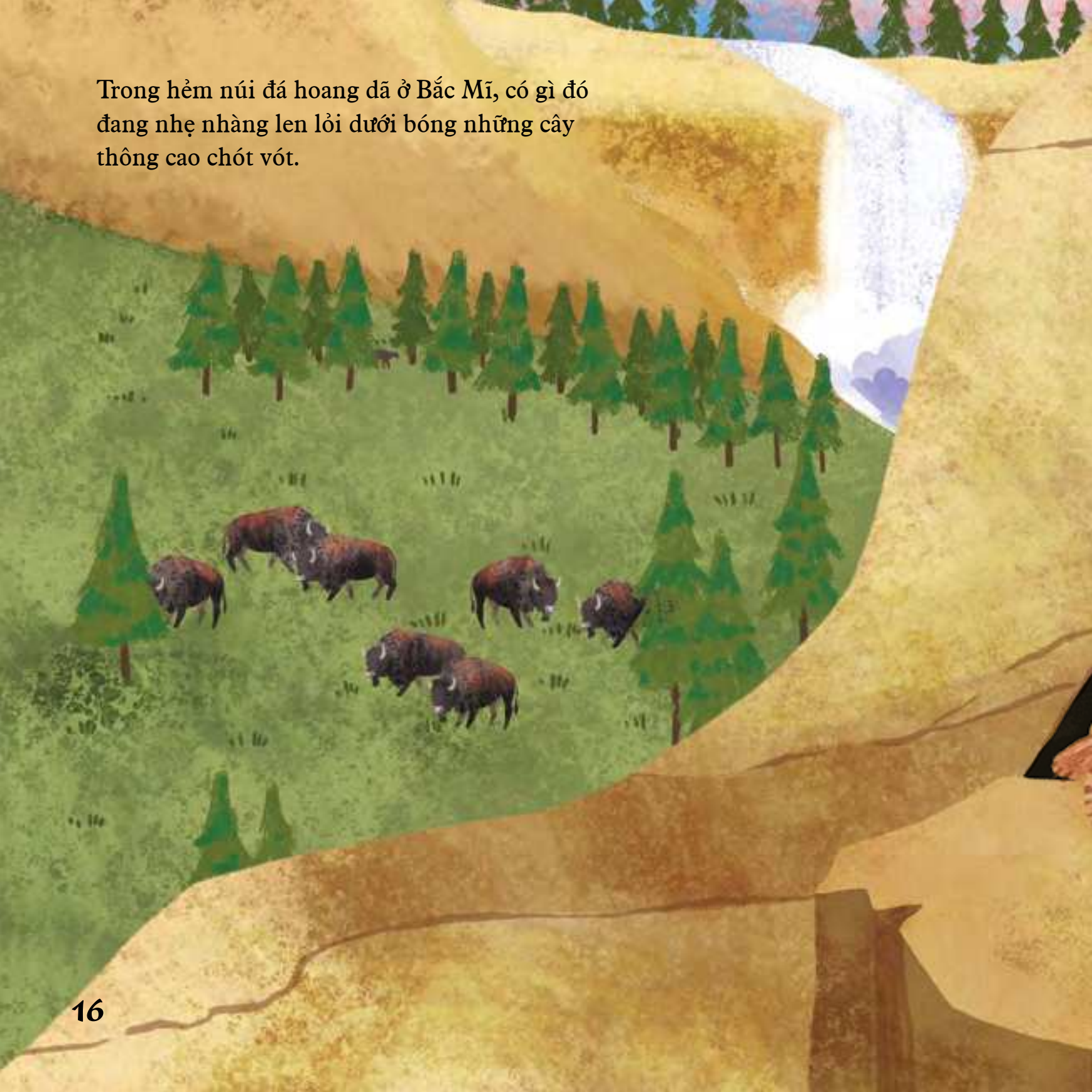
Dòng nước có thể cuốn chúng vào bờ hoặc đẩy chúng ra biển khơi. Vì thế khi ngủ, đàn rái cá biển thường nắm tay nhau để kết thành chiếc bè vững chãi. Chúng vừa ngáy khò khò vừa trôi nổi bồng bềnh trên mặt nước.

Trên mặt biển, **chim cốc biển** dang cánh, lượn theo gió. Giống như nhiều loài chim khác, chỉ một nửa bộ não của chúng nghỉ ngơi trong khi ngủ. Chim cốc biển có thể có những giấc ngủ cực ngắn trong lúc bay liên tục hàng nghìn ki-lô-mét trong vài ngày trên mặt biển mà không cần hạ cánh để nghỉ ngơi.

Trong hẻm núi đá hoang dã ở Bắc Mĩ, có gì đó đang nhẹ nhàng len lỏi dưới bóng những cây thông cao chót vót.

Một cô **sư tử núi** đã thắm mệt sau một đêm đi săn, bắt đầu leo lên cao. Cô luồn lách qua khe đá, leo lên vách núi, trườn vào các khe hở tường chừng như không qua được và lẩn vào trong hang bên sườn núi.

Cô nghe thấy tiếng ngáy và tiếng thở
nhè nhẹ của ba bé sư tử con lông
lốm đốm đang say giấc nồng.

Ngay cả sư tử cũng cần có “phòng ngủ” để giúp chúng cảm thấy an toàn.

Cô sư tử núi nhẹ nhàng
tiến lại bên đàn con
và ôm chúng vào lòng.

Trên cánh đồng cỏ khô cần đầy lá gai, **rồng Úc** leo lên tảng đá đã được ánh mặt trời sưởi nóng.

Khi ngủ, bò sát không thể tự sản sinh thân nhiệt. Nhưng hơi ấm từ tảng đá sẽ giúp rồng Úc vẫn được ấm áp khi ngủ.

Tảng đá này chính là tấm đệm ấm của rồng Úc!

Rồng Úc hấp háy mắt rồi chìm dần vào giấc ngủ.
Liệu cô rồng Úc này có đang chìm trong giấc mơ êm ái?

Trong khu vườn nhà em cũng có rất nhiều côn trùng đang say giấc đấy!

Đàn **ong mật** đang gói đầu, cụp cánh để chợp mắt trên tảng ong trong tổ.

Không phải chú ong nào cũng có tổ để bay về.

Những bông hoa rủ xuống trở thành “giường” cho **ong bầu vàng** ngủ qua đêm.

Khi mặt trời lên, các cánh hoa mở ra như ngôi sao màu cam.

Sâu lông tự nhả tơ dệt cho mình một “căn lều” nhỏ trên cành cây.

Sau khi ăn lá no nê, chúng sẽ bò vào “lều” để nghỉ ngơi và ẩn nấp.

Một số chú **ong thợ lông vàng** còn chẳng cần chỗ trú thân.

Những chú ong to, xù lông này sẽ cắn chặt bộ hàm khoẻ khoắn của mình vào một cuống lá chắc chắn. Sau đó, chúng sẽ giữ nguyên như vậy cả đêm và nhờ các cơn gió mát đung đưa ru ngủ.

Em có ngủ được khi nằm trong bông hoa hay
treo mình lơ lửng trên cây?

Hay khi nổi bông bênh trên mặt nước hoặc
đứng thẳng bằng trên một chân?

Em có thể cuộn tròn nằm trên tảng đá ấm áp hay
thiếp đi trong hang đá?

Hay treo mình trên lá cỏ hoặc nằm trên
cành cây?

Hay em cần phải có phòng ngủ, có giường ấm,
đệm êm và gối mềm?

Dù em đang ngủ ở đâu, khi nào,
thì không phải chỉ có mình em đang say
giấc nồng đâu đây!

Bởi khi em ngủ thì ở đâu đó, một số loài vật
cũng đang ngủ và mơ những giấc mơ thật đẹp.

Các bí mật khác về giấc ngủ của động vật

Các nhà khoa học cho rằng tất cả các loài động vật đều cần ngủ, từ cá voi khổng lồ cho đến con ruồi bé xíu.

Khi ngủ, cơ thể động vật giảm hẳn các hoạt động so với bình thường và không phản ứng lại với các hình ảnh, âm thanh, mùi vị... như khi chúng thức. Nếu bị quấy rầy khi ngủ, động vật sẽ luôn cố gắng ngủ bù sau đó. Vì với chúng, ngủ đủ giấc cũng rất quan trọng.

Vịt cổ xanh

Khi em ngủ, cả hai bán cầu não của em sẽ cùng nghỉ ngơi. Nhưng vịt cổ xanh ngủ thì chỉ để một bán cầu não được nghỉ ngơi còn nửa kia vẫn tỉnh. Chúng mở một mắt để canh chừng nguy hiểm.

Đây gọi là ngủ nửa não. Một số loài động vật khác như chim bồ câu, gà, cá heo, cáo bay... cũng có khả năng nửa thức nửa ngủ.

Gấu trúc

Gấu trúc chủ yếu ăn tre, trúc là những thức ăn rất ít năng lượng. Để tiết kiệm năng lượng, gấu trúc di chuyển chậm chạp và ngủ rất nhiều lần trong ngày. Mỗi giấc ngủ của gấu trúc chỉ kéo dài khoảng hai đến bốn giờ. Khi đói bụng, chúng sẽ tỉnh dậy ăn rồi ngủ tiếp.

Chúng ta có thể thấy ngay nơi gấu trúc vừa ngủ, vì ngủ ở đâu chúng cũng thường để lại đống phân ở đó.

Chồn đất

Để sống sót qua những buổi đêm lạnh giá trên sa mạc, đàn chồn đất đông đến 50 con sẽ đào khoảng 20 hang để ngủ. Đến tối, cả đàn sẽ nằm ngủ chung thành đống trong một hang. Sau vài ngày, đàn chồn đất sẽ chuyển chỗ ngủ sang hang khác, nên “phòng ngủ” sẽ không bị hôi hám quá!

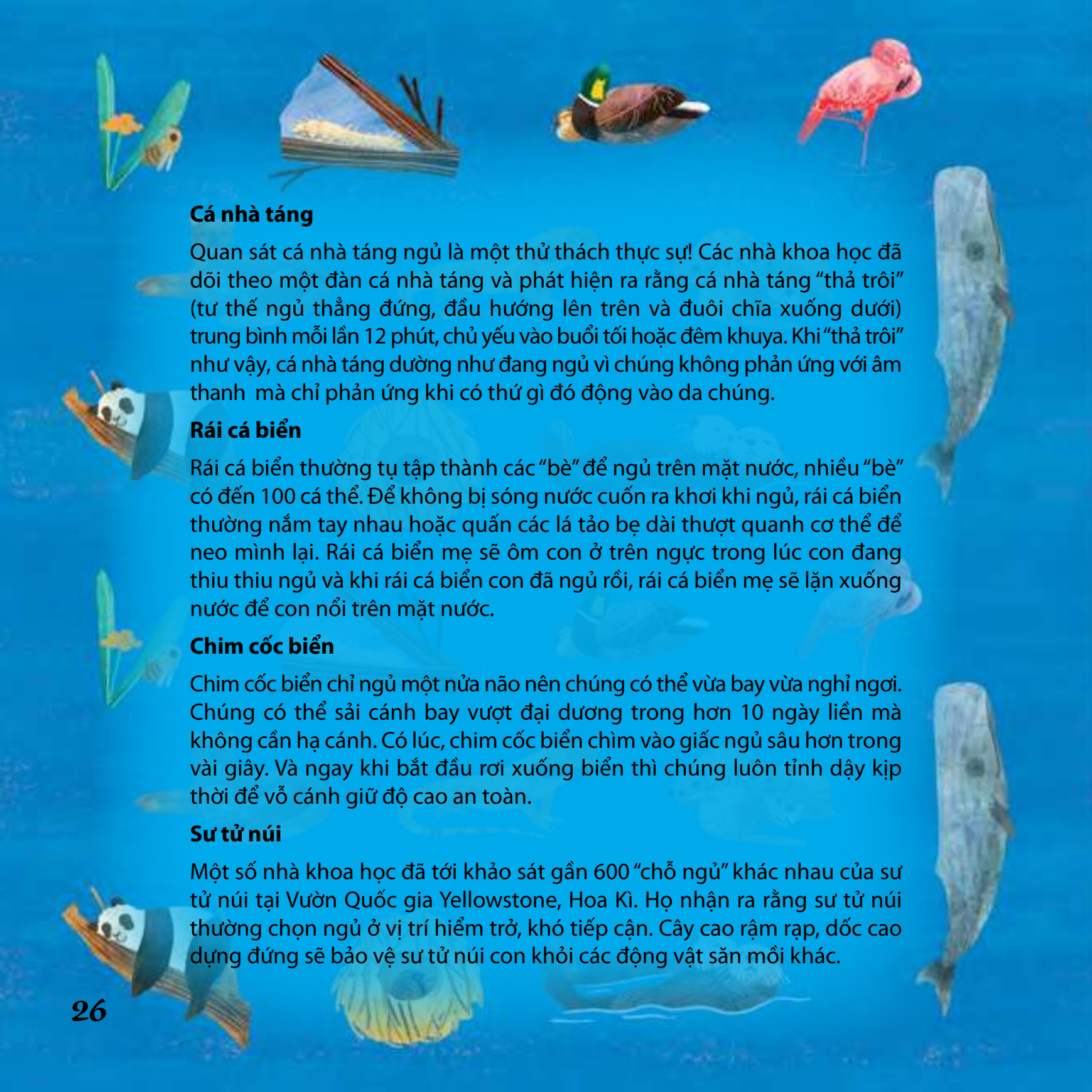
Chim rỗng rộc sẻ

Các loài chim rỗng rộc sẻ sống thành đàn. Chúng cùng nhau đan những chiếc tổ khổng lồ từ cỏ khô, cành cây và lông vũ. Mỗi chiếc tổ khổng lồ sẽ được chia ra thành nhiều “phòng” nhỏ. Ban ngày, chim rỗng rộc sẻ sẽ nghỉ ngơi ở các “phòng” phía ngoài cho mát. Đến đêm, chúng sẽ vào các “phòng” ở giữa tổ để ngủ, vì ở đó rất ấm áp kể cả trong những đêm giá lạnh.

Chim hồng hạc vùng Caribbean

Chim hồng hạc sẽ đi kiếm ăn vào ban đêm nếu thấy đói. Vậy nên chúng hay vừa đứng ở dưới nước kiếm ăn vừa ngủ. Các nhà khoa học có nhiều ý kiến khác nhau về lí do tại sao chim hồng hạc lại vừa ngủ vừa đứng trên một chân – có thể tư thế đó giúp hồng hạc giữ ấm hoặc cũng có khi tư thế đó giúp chúng cảm thấy thoải mái và ổn định hơn.

Cá nhà táng

Quan sát cá nhà táng ngủ là một thử thách thực sự! Các nhà khoa học đã dõi theo một đàn cá nhà táng và phát hiện ra rằng cá nhà táng “thả trôi” (tư thế ngủ thẳng đứng, đầu hướng lên trên và đuôi chĩa xuống dưới) trung bình mỗi lần 12 phút, chủ yếu vào buổi tối hoặc đêm khuya. Khi “thả trôi” như vậy, cá nhà táng dường như đang ngủ vì chúng không phản ứng với âm thanh mà chỉ phản ứng khi có thứ gì đó động vào da chúng.

Rái cá biển

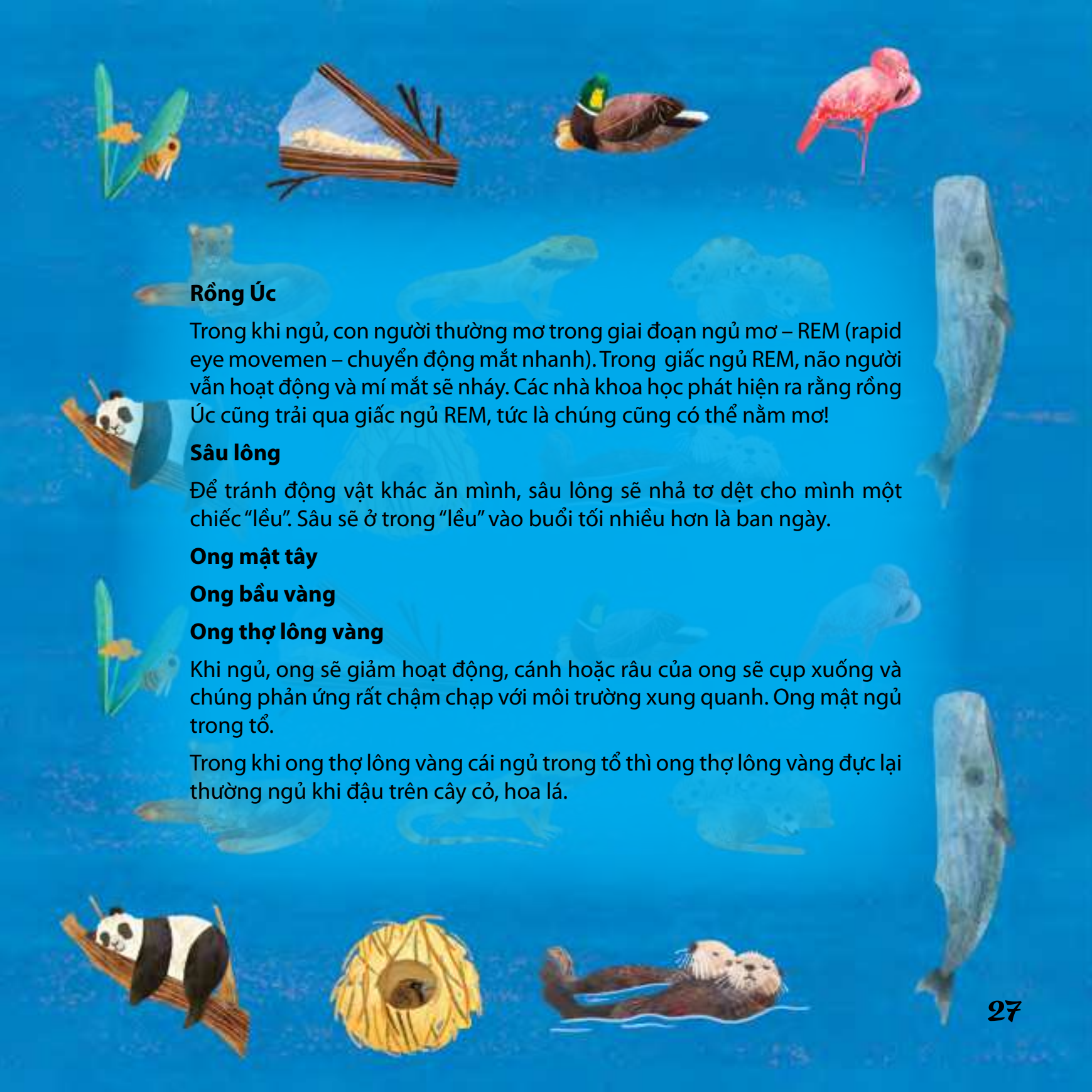
Rái cá biển thường tụ tập thành các “bè” để ngủ trên mặt nước, nhiều “bè” có đến 100 cá thể. Để không bị sóng nước cuốn ra khơi khi ngủ, rái cá biển thường nắm tay nhau hoặc quấn các lá tảo bẹ dài trượt quanh cơ thể để neo mình lại. Rái cá biển mẹ sẽ ôm con ở trên ngực trong lúc con đang thiêu thiêu ngủ và khi rái cá biển con đã ngủ rồi, rái cá biển mẹ sẽ lặn xuống nước để con nổi trên mặt nước.

Chim cốc biển

Chim cốc biển chỉ ngủ một nửa não nên chúng có thể vừa bay vừa nghỉ ngơi. Chúng có thể sải cánh bay vượt đại dương trong hơn 10 ngày liền mà không cần hạ cánh. Có lúc, chim cốc biển chìm vào giấc ngủ sâu hơn trong vài giây. Và ngay khi bắt đầu rơi xuống biển thì chúng luôn tỉnh dậy kịp thời để vỗ cánh giữ độ cao an toàn.

Sư tử núi

Một số nhà khoa học đã tới khảo sát gần 600 “chỗ ngủ” khác nhau của sư tử núi tại Vườn Quốc gia Yellowstone, Hoa Kỳ. Họ nhận ra rằng sư tử núi thường chọn ngủ ở vị trí hiểm trở, khó tiếp cận. Cây cao rậm rạp, dốc cao dựng đứng sẽ bảo vệ sư tử núi con khỏi các động vật săn mồi khác.

Rồng Úc

Trong khi ngủ, con người thường mơ trong giai đoạn ngủ mơ – REM (rapid eye movement – chuyển động mắt nhanh). Trong giấc ngủ REM, não người vẫn hoạt động và mí mắt sẽ nháy. Các nhà khoa học phát hiện ra rằng rồng Úc cũng trải qua giấc ngủ REM, tức là chúng cũng có thể nằm mơ!

Sâu lông

Để tránh động vật khác ăn mình, sâu lông sẽ nhả tơ dệt cho mình một chiếc “lều”. Sâu sẽ ở trong “lều” vào buổi tối nhiều hơn là ban ngày.

Ong mật tây

Ong bầu vàng

Ong thợ lông vàng

Khi ngủ, ong sẽ giảm hoạt động, cánh hoặc râu của ong sẽ sụp xuống và chúng phản ứng rất chậm chạp với môi trường xung quanh. Ong mật ngủ trong tổ.

Trong khi ong thợ lông vàng cái ngủ trong tổ thì ong thợ lông vàng đực lại thường ngủ khi đậu trên cây cỏ, hoa lá.

Chịu trách nhiệm xuất bản:
Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH
Chịu trách nhiệm nội dung:
Tổng biên tập PHẠM VINH THÁI

Tổ chức và chịu trách nhiệm bản thảo:
Phó Tổng biên tập ĐINH GIA LÊ
Giám đốc CTCP Mĩ thuật và Truyền thông PHẠM VĂN THẮNG
Biên tập nội dung: NGÔ THỊ QUỲ
Biên tập mĩ thuật: NGUYỄN BÍCH LA
Trình bày: PHAN HƯƠNG
Chế bản: CTCP MĨ THUẬT VÀ TRUYỀN THÔNG

SNUG BUGS AND SLEEPING LIONS
First published in Great Britain in 2021 by Wren & Rook
Text copyright © Isabel Thomas, 2021
Illustration copyright © Stephanie Fizer Coleman, 2021
All rights reserved.
This edition published by arrangement with Hodder & Stoughton Limited.

ĐỘNG VẬT NGỦ – MUÔN ĐIỀU KÌ LẠ!
Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam và Công ty Cổ phần Mĩ thuật & Truyền thông giữ quyền công bố tác phẩm bằng tiếng Việt.

ĐỘNG VẬT NGỦ – MUÔN ĐIỀU KÌ LẠ!

Mã số: 8Z569V3-MTT

In ... bản (QĐ ...), khổ 23 x 23 cm

Đơn vị in: Địa chỉ:

Cơ sở in:Địa chỉ:

Số ĐK xuất bản: 1585-2023/CXBIPH/5-1094/GD

Số QĐXB: /QĐ-GD-HN ngày ... tháng ... năm 2023

ISBN: 978-604-0-38330-3

In xong và nộp lưu chiểu tháng ... năm 2023